

Pedagogická psychologie 2003

Přednáška PhDr.Etel Smékalové,PhD

nečitelné zápisky ing.arch.R.Hrbáčková, šifroval, digitalizoval Ing.A.Konečný

Není zcela jasno, zda jede o samostatný obor, nebo specializovanou disciplínu, či megamix???

- Je spíše aplikovaná disciplína, vyučování, ped.psychologie, ped.analýza, teorie učení a její aplikace na konkrétní situace, vzdělávání a výchovy
- **Thorndike**-ped.psychologie cca 1911
- Otázky z výchovné praxe z ped.hlediska, edukační hypotézy-blíží se pojmu didaktika, spíše se mluví o edukačních vědách (ed.science)
- PP=předmět psychologický (speciální, komparativní pedagogika výklad prof.**Průchy**

Dělení ped.psy.:

1.Obecné otázky

teoretické a metodologické postřehy, procesy...???

2.Speciální otázky aplikace:

a)výchovy

b)ped.vyučování a vzdělávání

c)poradenství a terapeutické zásady

Edukační věda-o konkrétních procesech

Pedagogika

1.Zkoumá vztah mezi cíli a prostředky výchovy a smysl cíle, ale i vztah a společenskou potřebu...

2.Tradičnost normativní x moderní – objektivnost popř. i vysvětlení jímž se spojuje s edukační realitou

3:historicky z řeckého paidagogos – cvičený, učený otrok, který doprovázel syna svého pána do učení, později učitel (dodnes se v tom mnoho nezměnilo)

4.Vývoj v souvislosti s jinými vědami – podle období: filozofie, sociologie, psychologie,

5.Těžiště zájmu, cíle prostředky, výchovně vzdělávací činnost

učitel x pedagog.psycholog = psychol. jevy,

efektivní učení (to mně dodnes nikdo neporadil...)p.teorie...

Psychodidaktika

- propojuje poznatky z didaktiky, psych. učení z kognitivní psy.
- klade důraz na procesy učení...velmi důležité do písemky
- mastery learning teorie **Benjamin Blod**, jsou v otázkách učení, všichni žáci motivováni?, musí mít stejné podmínky (což nikdy nemají) stejný zp. vyučování, dostatek času....???

Učení a edukační procesy

všudypřítomné....

learning

Institucional technology = didaktika=teaching = učit...

psychol. činnost, studuji psychologii i ostatní předměty, procesy...

učení je proces (no jak pro koho...)

získání zkušeností z prostředí jedince v průběhu života, zahrnuje rozvoj osobnosti

učení je vrození, učíme se jen pozitivnímu-třeba pedagogické psychologii

Prizpůsobení se prostředí a prostředí přizpůsobujeme (aktivní působení)

Výsledky lidského učení-souvisí s vědomostmi, dovednostmi, návyky, postoji, ale také psy.

procesy a psy vlastnosti

Psychoterapie

Hranice mezi pedagogikou a psychologií

„Artefiletikz“ rozvoj osobnosti pomocí umění, dramatika, hry za pomocí ped. psy.

Shrnutí = Čáp (pěkně tlustá, modrá kniha)

1. učení je třeba vidět komplexně-osvojování vědomostí, dovedností + obohacení osobnosti

2. Pro učení je podstatné myšlení, postupy, náplň, akomodace, nejen asimilace osobnosti...

3. Elementární učení-lidé i zvířata, lidé-sociální aspekty, motivace, lid. myšlení

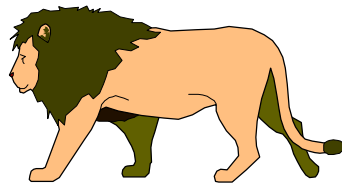
4. Nejde jen o kognitivní složku, ale i o rozvoj osobnosti, motivační procesy, povzbuzování v učení

5. Vliv klimatu emočního a osobních vztahů

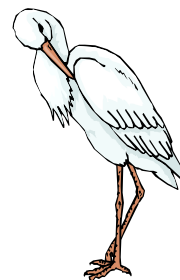
- Vztah učení a vývoj, učení je částečně závislé na zralosti, na úrovni, učení může vývoj zrání posouvat, možnost učení, poznávání ve vývoji jedince
- sociální interakce s dosp.

PS Čáp, to je autor, profesor...

Vygotskij Lev

proximální vývoj, nejtěžší, možnosti jedince, učení, sám...

Klasifikace procesu učení Čáp

1. senzomotorické dovednosti
2. Verbálně kognitivní intonace
3. sociální postoje, názory, návyky

Rozlišení podle míry intencionality

Edukační procesy-**učení typu A**-prostředí, př.vliv reklamy....

Učení typu B, autoregulovaná, vědomá činnost

Učení typu C, – řízené, regulované zvnějšku, tím se zabývá pedagogika v ped.psychologii
(nutnost zařadit A i B)

Koncepce učení

konstruktivismus v edukaci, kognitivní psy.

Učení je aktivní proces jímž lidé kontrolují své vědomí.

Učení je v podstatě řešení problému, proces selekce své víry a vytváření svých vizí na základě již zpracované víry.

Učící se subjekty mají v důsledku své vlastní aktivity rozhodující podíl na svém učení a tudíž...podmínky pro učení

Průcha-toto pojetí příliš přeceňuje konstruktivní procesy a subjekt přeceňuje vliv učitele....no to jsem nikdy nepřečenoval!!!

Vzdělávání = vzdělávání + výchova

Vzdělavatelnost, vychovatelnost u dětí, ověření, rozlišení, děti jsou vzdělavatelné....

Vzdělavatelnost-obstojí nejen školní vzdělání, ale jakýkoliv rozvoj

Vzdělání-nejde o přesnost=vzdělávání, ale podnět vzdělávání

Učení=základ, to co se u dítěte učí...čímž může být vzdělání, ale nemusí se nic učit

Vzdělávání x vliv školy

Pedagogická praxe:

- 1) vše ohledně ped.procesu
- 2) u studentů pedagogiky

Edukační realita

Vše co souvisí s vyučováním , např. i sociální realita aj.

Dělíme na:

- 1.edukační procesy
- 2.konstrukty-těch je v psy hodně.....
- 3.prostředí

= vnější podmínky edukace

IQ pod 80

1.lehce debilní=vzdělavatelný+ vychovatelný

2.středně imbecilní=vychovatelný

3.idiot = nevzdělavatelný, nevychovatelný, pouze výcvik?!

1. Edukační prostředí

V čem se odehrává edukační realita?

- a) vnější ek.kontext=důležité pro jedince, rodina, prostředí....
- b) vnitřní=profesionální prostředí....

2. Edukační procesy

činnost při níž dochází k vyučování a učení, patří sem i subjekty edukace

1.žák a učivo , žák + info (to mně hodně ve škole na FF chybí) + učitel

2.učitel

3.model –interakce

- společnost

. cíle, výstupy

a)předpoklady k učení, vlivy....

b)osobnost učitele, styl výuky....

3. Edukační konstrukty

- učební plány, osnovy, zp.rozhovorů,, rozvržení osnov
- učebnice...velmi silně chybí dobré učebnice
- curriculum = učební plán, ale i veškeré zkušenosti, utváření této zkušenosti

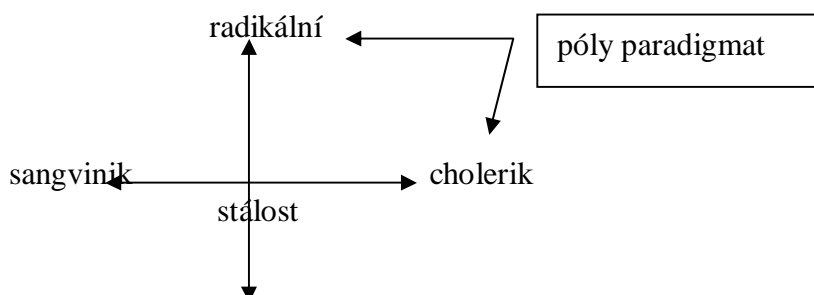
- skryté curriculum..ostré i špatné věci,
- cur.vstřícné, vícevrstevné, integrované, paradigma
- cur.zprostředkující, učební prostředí, generující výsledky jsou zprostředkovány
- cur.integrační, vyuč. vlivy, aktivizace učitelem, dítě má své vzory, představy
- **Piaget, Vygotskij, Průcha** str. 284

výtvary ped. psycholog. teorie.....ble, ble....

Paradigma

soubor pravidel, zp. chování, soubor otevřených názorů, postupů i metod, které jsou sdíleny teorií, která vědu rozvíjí, zp. myšlení a nazírání.

Dle doc.**Plhákové** a prof. **Nakonečného** psy. nemá dnes žádné paradigma!

paradigma:

R-subjekt.

R-Objekt.

S-subjekt

S-objekt

Pól změny, angažovanost, konflikt, pedagogika emocí, cesta...

Pól stability, adaptace....

Objektivita , tvrdá doba, projev , co je ověřitelné?,

Subjektivita.....

zájem o individualitu, postupně,

osoba...., humanismus.....

Behaviorismus

odměna, co se...., s tím souvisí, programované učení...., ale chybí mu jakýsi,

Piaget

Vygotskij

Chomsky

struktura osobností, které si svět oživují

Autopedagogika

dítě je schopno se rozvíjet samo s jistou podporou

„Štěstí je uvědomování si růstu“

Gragory Batenson

Vnější diferenciacce dětí, co děti zvládnou a co nedokáží zvládnout

Seggrace

Integrace školská-zapojení dítěte do...školy

Zásady mozkově kompatibilního vzdělávání

8 zásad **Suzan Kovalik** pro všechny děti (a studenty psycho)

1.Princip nepřítomnosti ohrožení

učení=myšlení, může probíhat, pokud se dítě cítí bezpečně, výtky rodičů, nepříjemnosti v rodině, špatné rodinné zázemí, tělesné tresty, tvrdost

- a)nejdříve jde podnět do limbického systému
- b)šedá kůra mozková
- c)mozkový kmen

2.smysluplnost, to mně často chybí

okamžitá zpětná vazba, možnost volby, přiměřený čas, prostředí, dokonalé zvládnutí

více co si sdělují, je užitečné, potom se lépe zapracují

3.možnost volby

možnost si vybrat z učiva, pokud zde mám možnost volby, vyberu si sám co nejlépe a má také vyšší zodpovědnost

4.spolupráce

učit se v koop. je efektivní
pouze číst 10%,
diskutovat 40%,
manipulovat 80%,
učit někoho 90%

5.Okamžitá zpětná vazba

považuji ji za nejdůležitější, zpětná vazba je to co říkáme jestli to děláme dobře hodnocení:

- průběžné
- finální

6.přiměřený čas

- každý potřebuje svůj čas, má své tempo
- vyvíjíme se, každý je jiný

7.Obohacené prostředí

obohacení, bohatost podnětů, mapy, atlasy, slovníky, příručka

8. Dokonalé zvládnutí

mapy, slovníky, atlasy, využití...

učivo na sebe navazuje
co se dělá, dělá se dobře
nejostřejší... v současných podmínkách
učí se to nejdůležitější.....

PS nic není dokonalé..... **Krampol** a spol.

Jerome Brunner

důležitý borec

vystudoval P (USA 37) zájem o rodinu zvítězil, začal se věnovat sociální psychologii

- vliv představ na učení = zkoumal děti chudé x bohaté
- kognitivní psychologie, schopnost aktivně získat znalosti, rozvíjet intelekt
- 1960 Harvard, založil centrum pro kognit. studia, prosadil kognit. hlediska v USA x Behaviorismus
- úspěšnost, převáděl praxi do teorie, stejný přístup v pedag. psy.
- 1962, proces vzdělávání,
- školy by se měly snažit učit spíše obecnou strukturu a souhrn předmětů, než jednotlivá témata??
- jakýkoliv předmět lze vyučovat přijatelnou formou (toho jsem si většinou nevšimnul), respekt k vývojovému stupni dítěte
- význam intuice v učení, aha zážitek, program APA

Teorie instrukce

= pokyn využitelnost, teorie vyučování

a) teorie učení, je deskriptivní, teorie instrukce je preskriptivní = doporučuji předem, jak by se měl svět chovat???

předmět, zdroj pro didaktiku

b) obsahuje principy rodinné, struktury, vzdělanosti a posílení

1. MOTIVACE = všechny děti mají vize vůle k učení zvědavost od narození, více

psychologická než drive (pud), umožňuje učení, vnitřní motivace

učení x teorie posilování, vůle k učení a její rozvíjení

Drive dosáhnout kompetenci, více umět, děti se zajímají v čem jsou dobré, rozvíjejí se v tom co jim jde

Reciprocita

vzájemnost, potřeba pracovat s druhými kooperativně

podobné s **Vygotskij** = sdílené učení

na mně něco takového působí pane **Vygotskij** velmi rušivě, potřebuji klid na soustředění

Discovery Learning = učení objevováním, nejlépe u dětí, učí se tak, že sami na to přijdou, podobně externí studium psychologie od praxe k teorii

2.Struktura

jakákoliv oblast (předmět) může být organizována určitým způsobem, tak aby byl schopen...

- modus prezentace (reprezentace) hospodárnosti a síly, jak je vhodné reprezentovat dětem, jejich kognitivní vývoj
- aktivní, akční reprezentace, předvedení akce dětem, př. rovnováha aj.
- ikonická reprezentace, není vhodná pro konkrétní akci ale např. diagram, mapa a pod. průlom v kognit. vývoji (já jsem se ještě neprolomil)
- symbolická reprezentace – přemýšlení musí být předem, účinnost, různé formy reprezentace **Piaget** různé formy kognit. stádia

- Hospodárnost, závisí na tom, jaké kvantum učiva musí žák podržet v paměti, aby mohl dál pokračovat v dalším vyučování, srozumitelnost, shrnutí
- Síla, to co je podstatné je i jednoduše sdělitelné, podstata jednoduchých
- je třeba vidět nové vztahy, nová spojení

3.Následnost

logika, vázanost, ulehčuje pochopení, souvisí s učivem reprezentací mělo by se postupovat od akční reprezentace po symbolickou

4.Posilování

aby bylo dovršeno zvládnutí, musíme dostat zpětnou vazbu-co nejdřív, sám hodnotí své úsilí, bez posilování nebude učení probíhat

Jean Piaget

dva druhy učení

P učení x LM učení

P = Physical Learning

LM = Logickomatematické, vychází z vaší aktivity vůči věcem

Podobné je dělení na asociativní a kognitivní učení

LM vychází ze skutečnosti z toho co chceme dělat, vnitřně, sebeuvědomující Self Rewarding

P souvisí s podmiňováním, vnější motivace

Jerome Brunner

spirálové osnovy, postupné prohlubování učení, je stále obtížnější
kategorizace = využívání pojmů u dětí, vychází z kategorií (instrukce) a souvisí se....
potřeby, specifické podněty=využití teorie

David Ausubel

předorganizátory Advanced Organizers, teze, specifikuje se na základě podobnosti=dedukce

Reciprocita=vzájemnost

rozvoj potřeb, **Vygotskij**=sdílené učení

Nutno vytvářet takové podmínky, které podněcují zvědavost, kompetenci a reciprocitu

Sociální učení

A.Bandura

- =zástupné učení z modelu, nápodoba
- reciproční determinismus=posílení, uvědomění,....mezi osobností a...pamětí

Proměnné

kogn.struktura, strategie, metakognice

Teorie zpracování informací=myslíme paměti

K.strategie=procesy, jak se inf.dostávají popaměti? (těžko!)

metakognice=uvědomění si sebe, zlepšení.....

Gaston Bachelard=filozofie odmítnutí

=jak si člověk má tendence uvádět teorie???, vysvětlují určitý vývoj

=odmítnutí, vědecké teorie....

Paul Garanderie

pedagog.profilu

Pedagog.profilu=kognitivní styl ...styl....

např.lidé „myslí“ srdcem

- do k.stylu patří způsob myšlení,
- ve všech situacích je u člověka kogn.styl stejný hurá!

Oblasti kogn. stylů

A.Witkin

- závislost na poli, lidé ji v situaci snižují celkově, vytváření podnětů
- nezávislost na poli (analytičnost), toho dosáhnou ???

B.Bruner

přesnost x přibližnost

- přesně, nemusí vědět všechno, myslí přesněji
- přibližné, jen myslí, nedůsledně

C.Kinton

adaptivnost x inovativnost

- adaptivnost, problém v rámci systému, přečíst a vylepšit
- inovativnost, problém chtějí řešit jinak, věci chtějí dělat jinak (ne lépe), všechno úplně znova

D.Rotter

- vnitřní zásady kontroly, v sobě
- vnější zásady kontroly, vnější podmínky

Učební styl

užší pojem než K.styl

snáze lze měnit učební styl (není vrozený)

Vygotskij

- teorie učení, interakce, memorování
- zóna proximálního vývoje
- sdílené učení-potřeba pracovat s druhými, kooperativně, socializace, interakce

Principy učení:

1. začít tam, kde se právě učící se subjekt nachází;
2. musí být aktivní;
3. důležitá je diskuse s účastníky U;
4. stadia myšl. jsou kvalitativně odlišné systémy;
5. aby mohlo nastoupit nové stadium, musí být to předchozí rozbito;
6. mozková kůra prochází v souv. s U neurolog. změnami (Lurija)

George Kelly

navazuje na Q třídění **Fontana** str.251

Q třídění **Rogers**

Jaké má dítě sebepojetí?

tvrzení...

Konstruktová mřížka

-teoreticky 15 ks,
zeptat se ho, kdo je pro dítě důležitý?
dítě si napíše tyto osoby, např. máma, táta, strýc....

	chytrý	
já	x	
máma	x	
táta	-	
bratr	x	
trenér	x	
...		

Teorie pers. konstruktů

Metoda 2 tváří

3-4třída

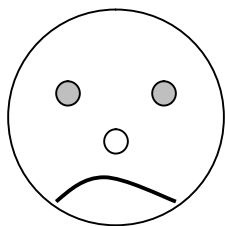
pro předšk. věk

1.namaluje obličej, 1 osoba, proč se mračí?

2.obličej, proč se směje

3. co si myslíš, že by potřeboval č 1. aby se také smál jako č.2?

1

2

